

PHARE- Biznesa atbalsta programma

Taksācija un Eiropas monetārā savienība

SMECA

Mācību līdzeklis

Saturs

Nodokļi Eiropas savienībā	3
ES nodokļu politika	3
- Nodokļu saskaņošana un koordinācija	5
Netiešie nodokļi	5
- Pievienotās vērtības nodoklis – PVN	5
- Darījumi Kopienas ietvaros (tabula)	8
- Nodokļu likmes	9
- PVN likmes, kas darbojas dalībvalstīs (tabula)	10
- PVN sistēma tirgotājiem	11
- Darījumi Kopienas ietvaros	11
- Pasūtījumi pa pastu un pārdošana no attāluma	14
- Īpašās shēmas pārdošanai no attāluma pielietošanas sliekšņi (tabula)	16
- PVN atmaksa ārvalstu uzņēmumiem	17
- Pievienotās vērtības nodokļa identifikācijas numurs	18
- PVN identifikācijas numurs dalībvalstīs (tabula)	19
Tiešie nodokļi	20
- Korporatīvā taksācija	20
Eiropas valūtas savienība	22

NODOKĻI EIROPAS SAVIENĪBĀ

- **ES nodokļu politika**

- **Netiešie** **nodokļi**

Šie nodokļi tiek uzlikti produkcijai un patēriņam un tie netiek iekasēti no ar nodokli apliktajām personām (tirgotājiem vai rūpniecības uzņēmumiem), kuras maksā šos nodokļus, iekasējot tos valdības vārdā un nododot tālāk cenā gala patērētājam, uz kuru gulstas galīgā nodokļu nasta (PVN un akcīzes nodokļi).

- **Tiešie** **nodokļi**

Šos nodokļus maksā un tiek iekasēti no ar nodokļa maksātāja, un ietver ienākuma nodokli, korporāciju nodokli un lielāko daļu vietējo nodokļu.

ES NODOKĻU POLITIKA

Eiropas Savienībai ir tikai pakārtota loma nodokļu politikā.

Nodokļu politika ir valsts suverenitātes simbols, un tai ir liela nozīme jau kopš Euro ieviešanas, jo tagad dalībvalstīm nav iespējas valūtas politikā veikt nekādus manevrus, kā arī Māstrihtas līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta ietekmes rezultātā ir krietni samazinājusies šo manevru iespēja budžeta politikā.

Vēl jo vairāk, ES dalībvalstis saņem nodokļu ieņēmumus no ļoti dažādiem avotiem, un līdzsvars starp netiešajiem un tiešajiem nodokļiem ir ievērojami nostabilizējies.

Nodokļu saskaņošana un koordinācija

EK Līgumā ir pavisam nedaudz nosacījumu, kas attiecas uz nodokļu koordināciju, bez tam, tieši tāda pati situācija ir vērojama tiešās taksācijas jomā, kur var izmantot vienīgi vispārīgos vienotā tirgus principus (94. pants), savukārt, netiešās taksācijas gadījumā var izmantot īpašos Līguma nosacījumus (90. - 93. pants).

Ir jāizdara izvēle starp pilnīgu nodokļu saskaņošanu ar vienotu nodokļu bāzi un likmēm, kā attiecībā uz netiešajiem nodokļiem to paredz ES Līguma 93. pants un

nodokļu koordināciju, kas pietuvina ES nodokļu politiku, un balstās uz vadības kodeksu, rekomendācijām un vienošanos vai direktīvām. Eiropas nodokļu koordinācija nekādā ziņā necenšas nonākt pie vienotas taksācijas sistēmas visiem. ES iekšējā tirgū ir vajadzīga zināmas pakāpes konverģence, jo tikai tā palīdzēs tirgum darboties efektīvāk.

Nodokļu saskaņošana ES ir saistīta ar būtiskām problēmām. Nav iespējams saskaņot nodokļu likmes, ja pilnībā nav saskaņotas nodokļu sistēmas, bet, diemžēl attiecībā uz tām ES neparedz nekādus nosacījumus. ES nodokļu politikas mērķis nav uzlikt nodokļus vai pieņemt kopīgus nodokļus. Tomēr ir iespējams panākt zināmu progresu nodokļu tuvināšanas vai koordinācijas veicināšanā, un tam ir pamatoti iemesli. Lai novērstu turpmākos šķēršļus, kas traucē vienota tirgus izveidošanas pabeigšanu un tā sekmīgu darbību, ir sevišķi būtiski panākt progresu nodokļu koordinācijas jomā. Tajā pašā laikā nodokļu koordinācija ir arī svarīgs līdzeklis, lai palīdzētu izvairīties no dubultas aplikšanas ar nodokļiem, izvairīšanās no nodokļiem un netaisnīgas nodokļu konkurences. Tāpat tā ir līdzeklis, lai stiprinātu pareizu vienotā tirgus darbību, un tādējādi veicinātu Eiropas ekonomikas konkurētspēju.

No otras puses, Eiropas savienībā tās ir tieši pašas dalībvalstis, nevis ES, kuras uzliek nodokļus. Atšķirībā no ASV, kur divas trešdaļas nodokļu ienākumu tiek uzlikti centralizēti, nodokļu bāze, likmes un atbrīvojumi tiek organizēti dažādos veidos, iekļaujot arī konkurenci. Tāpat arī dalībvalstu starpā nav nekāda pienākuma apmainīties ar informāciju. Ņemot vērā ES vienotā tirgus sadalījumu dažādajās nodokļu sistēmās, pastāv milzīgas iespējas krāpšanai un ļaunprātīgai nodokļu nemaksāšanai. Tā rezultātā ne tikai tiek zaudēti ienākumi no nodokļiem un veidojas konkurence, bet šī situācija arī noniecina taksācijas godīguma principu.

NETIEŠIE NODOKĻI

EK Līguma 90. pants aizliedz jebkāda veida nodokļu diskrimināciju, kura tieši vai netieši dotu priekšroku savas valsts produkcijai salīdzinājumā ar citu dalībvalstu produkciju.

Līguma 93. pants aicina tālāk saskaņot apgrozījuma nodokļus, akcīzes nodokļus un citas netiešo nodokļu formas. PVN bija pirmais nodoklis, kuru nācās saskaņot.

Romas Līgums paredzēja netiešā nodokļa saskaņošanu. Šis mērķis vēl joprojām nav sasniegts ne attiecībā uz PVN ne arī uz akcīzes nodokļiem. Ir svarīgi atzīmēt, ka šiem nodokļiem ir mazāka nozīme, ja runājam par biznesa atrašanās vietu, jo šīs vietas ietekmē gala lietotāju, bet paliek neitrālas attiecībā uz konkurenci. Tas kļūst skaidrs, ja aplūkojam Vācijas un Luksemburgas piemērus. Šajās valstīs PVN ir viszemākais visā ES, tomēr tās joprojām nav ieguvušas nekādu labumu no biznesa atrašanās vietas.

PIEVIENTĀS VĒRTĪBAS NODOKLIS - PVN

PVN Eiropas ekonomikas kopienā tika ieviests 1970. gadā ar pirmās un otrās PVN direktīvas palīdzību. Tās nolūks bija aizstāt ražošanas un patēriņa nodokļus. Septiņdesmitajos gados pieņemtais lēmums par daļas uz vienas bāzes aprēķinātā PVN ienākuma piešķiršanu Kopienas budžeta finansēšanai, bruģēja ceļu uz PVN saskaņošanu. Sestā PVN direktīva (77/388/EEC) noteica, ka nodoklis attiecas uz vienādiem darījumiem visās dalībvalstīs, un tas veido kopīgu Kopienas finansējuma pamatu kopīgu nodokļu bāzi.

Pievienotās vērtības nodoklis tiek uzlikts katrā ražošanas ķēdes un preču un pakalpojumu sadales posmā. Nodokļu bāze ir kopīgā par darījumu iekasētā summa (PVN nav ietverts) ar noteiktiem nodokļu atbrīvojumiem. Tā kā iepriekšējos ķēdes posmos ir tikuši izdarīti atskaitījumi, PVN nepieaug. Ikviens ar nodokli aplikta persona ir atbildīga par tās apgrozījuma PVN (produkcijas nodoklis), no kura var tikt atskaitīts par izdevumiem un ieguldījumiem (ieguldījumu nodoklis) iekasētais PVN. Nodoklis, kuru par precēm vai pakalpojumiem maksā gala patērētāji, nav atskaitāms.

Tas tiek balstīts uz saņemto preču vai pakalpojumu cenai (izņemot PVN) pielietojamo PVN likmi.

1987. gadā Komisija spēra pirmos soļus pretī uz izcelsmes valsti balstītai taksācijai (nodoklis tiek iekasēts pārdošanas valstī), kuru atbalsta klīringa sistēma, izveidota ar mērķi aizkavēt ievērojamās ienākumu svārstības starp dalībvalstīm. Nespēja vienoties par šo klīringa sistēmu vai sakārtot likmes, izslēdza jebkāda veida strauju progresu šajā virzienā. Tādēļ tika īstenots pagaidu risinājums, kas **apvienoja uz izcelsmei un galamērķi balstītu taksāciju**, un tādējādi darīja iespējamu atcelt kontroli uz nodokļu robežām. Brīvā preču kustība Kopienas teritorijā apliecināja, ka tirdzniecību starp dalībvalstīm turpmāk vairāk nevar uzskatīt par importu un eksportu. Robežas šķērsošana vairāk nav uzskatāma par ar nodokli apliekamu gadījumu; nodokļu atbildība iestājas darījumu rezultātā, kā to paredz valsts nacionālā sistēma.

Vienotā Eiropas tirgus veidošana tika pabeigta 1993. gada 1. janvārī. Sākot ar šo dienu precēm, personām, pakalpojumiem un kapitālam tika noteikta brīva kustība ES teritorijā. Galvenie PVN pielietošanas nosacījumi pēc šī datuma bija:

- Privātpersonām, kuras iegādājas preces kādā citā dalībvalstī, PVN tiek uzlikts tajā valstī, kurā preces tiek pirktas (**izcelsmes valsts princips**). Pēc tam šīs personas var atgriezties mājās, un šie pirkumi netiks no jauna aplikti ar nodokli. Tomēr pastāv daži izņēmumi:
 - jaunu transporta līdzekļu iegāde (mazāk nekā 6 mēneši veci vai nobraukums zem 6000 km) citā dalībvalstī. Šis darījums tiek aplikts ar nodokli galamērķa dalībvalstī saskaņā ar šajā valstī noteiktajām likmēm un likumiem. Satiksmes līdzeklis jāreģistrē un par to jāmaksā nodoklis valstī, kuras iedzīvotājs ir pircējs.
 - Pārdošana, pasūtījumu izdarot pa pastu, ja to veic uzņēmums, kurš atrodas citā dalībvalstī. Ja pārdevējs uzņemas atbildību par pasūtīto preču transportēšanu, PVN tiek iekasēts vai nu tādā apmērā, kāds tas ir valstī, kuras iedzīvotājs ir pircējs vai arī pēc likmes, kas darbojas pārdevēja valstī, atkarībā no pārdevēja gada apgrozījuma summas galamērķa valstī.

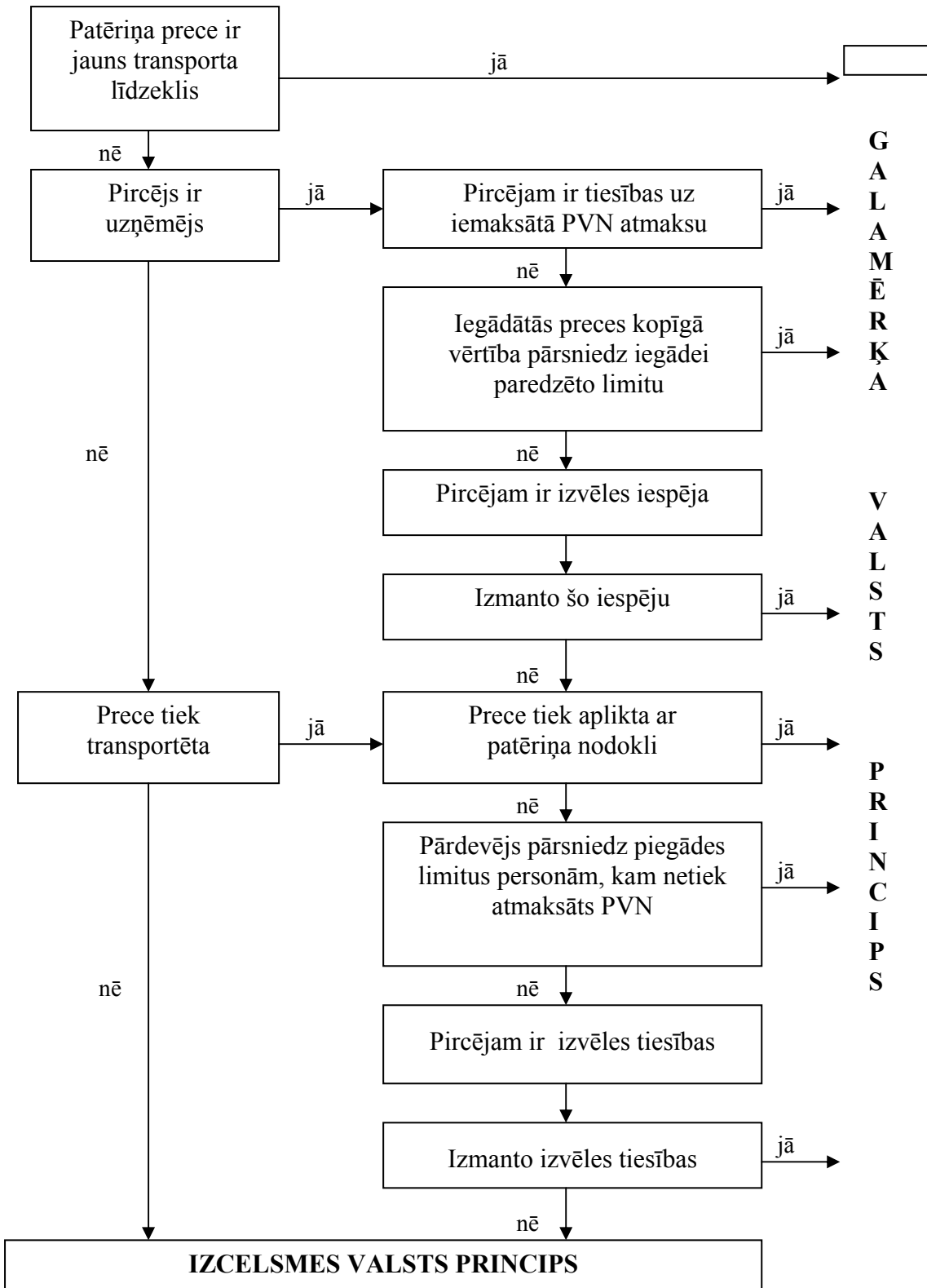
- Ja norisinās tirdzniecība starp biznesiem, kas darbojas dalībvalstīs, PVN tiek uzlikts tajā dalībvalstī, uz kuru preces tiek transportētas (**galamērķa valsts princips**) tādā apmērā un saskaņā ar tādiem nosacījumiem, kas ir spēkā attiecīgajā dalībvalstī. Organizācija, kura piegādā preces, pielieto nulles likmi. Organizācija, kura saņem preces, iesniedz nodokļu anketu par precēm, kuras iegādātas citā dalībvalstī. (Šī pārejas perioda vienošanās attiecas uz laiku līdz tai dienai, kas darījumi kļūst par **izcelsmes valsts principa** subjektiem, ar ko jāsaprot **noteikta taksācijas sistēma**).

Pārskats par pievienotās vērtības nodokli Eiropas Savienībā

Izcelsmes valsts princips nozīmē to, ka tirdzniecība tiks aplūkta ar pievienotās vērtības nodokli tajā valstī, kurā preces vai pakalpojumi tiek piegādāti; tirdzniecība tiek uzskatīta par iekšzemes darījumu.

Galāmērķa valsts princips, savukārt, nozīmē to, ka iepriekš pielietojamais importa PVN Eiropas Savienības teritorijā tiek aizstāts ar ienākuma nodokli (*acquisition tax*). Izcelsmes valstī eksports joprojām tiks atbrīvots no nodokļiem. Ienākuma nodoklis ir jānomaksā galāmērķa valsts ienākumu inspekcijas institūcijās. Tas ir pircēja pienākums, un šo nodokli var deklarēt kā iemaksāto PVN (*input VAT*) no nodokļa nomaksas brīža, tādējādi dodot importētājam iespēju saņemt nomaksātā PVN atlīdzību PVN iepriekšējas nomaksas periodā, kas ietver importa un ieguves nodokli.

Darījumi Kopienas ietvaros

NODOKĻU LIKMES

Dalībvalstis pašas nosaka PVN likmes, tomēr uz preču un pakalpojumu piegādi un preču importu attiecināmajai standarta likmei, jābūt vienādai. Tas nepieciešams, lai izpildītu neitralitātes prasības. Dalībvalstis noteiktām piegāžu kategorijām var pielietot palielinātas vai samazinātas likmes, tomēr katrai samazinātajai likmei ir jābūt noteiktai tādā līmenī, ka parastajā kārtībā ir iespējams veikt kopējā iemaksātā nodokļa atskaitīšanu.

1992. gadā tika pieņemta deklarācija par PVN likmju tuvināšanu. Šī direktīva iedibināja minimālo likmju sistēmu, un noteica, ka no 1993. gada 1. janvāra standarta likme nedrīkst tikt noteikta zemāk par 15%. Tomēr dalībvalstīm tika piedāvāta iespēja stingri noteiktai preču kategorijai un pakalpojumiem pielietot vienu vai divas samazinātās likmes, kas ir vienādas ar 5% vai pārsniedz 5%. Tika paredzēti arī daži pārejas posma nosacījumi, kad paredzēts ņemt vērā īpašas situācijas.

Pašreizējai minimālajai PVN standarta likmei, kas vairākās dalībvalstīs ir noteikta 15% apmērā, laika posmā no 2001. gada 1. janvāra līdz 2005. gada 31. decembrim vajadzētu tikt palielinātai (Ieteikums padomes direktīvai).

DALĪBVALSTĪS PIELIETOJAMO PVN LIKMJU SARAKSTS

Dalībvalsts	Īpaši samazinātā likme	Samazinātā likme	Standarta likme	Automašīnu stāvvietas likme
Beļģija	-	6	21	12
Dānija	-	-	25	-
Vācija	-	7	16	-
Grieķija	4	8	18	-
Spānija	4	7	16	-
Francija	2.1	5.5	19,6	-
Īrija	4,2	12.5	21	12.5
Itālija	4	10	20	-
Luksemburga	3	6	15	12
Nīderlande	-	6	17.5	-
Austrija	-	10 / 14	20	-
Portugāle	-	5 / 12	17	-
Somija	-	8 / 17	22	-
Zviedrija	-	6 / 12	25	-
Apvienotā Karaliste	-	5	17.5	-

Situācija 2000. gada oktobrī

PVN SISTĒMA TIRGOTĀJIEM

Pēc tam kad 1993. gada 1. janvārī tika izveidots vienotais tirgus, tika mainīts veids kādā PVN tika iekasēts par precēm, kuras bija apgrozībā starp ES dalībvalstīm. Šāda veida tirdzniecībai tika atcelta importa un eksporta koncepcija, un tās vietā tika ieviesta preču iegādes un piegāžu sistēma Kopienas ietvaros.

Preču tirdzniecībai starp organizācijām dalībvalstīs PVN tiek uzlikts tajā dalībvalstī, uz kuru preces tiek transportētas (**galamērķa valsts princips**) saskaņā ar attiecīgajā valstī noteiktajām likmēm un spēkā esošajiem nosacījumiem.

Darījumi Kopienas ietvaros

Preču piegādi, kuru veic PVN reģistrēts tirgotājs vienā dalībvalstī PVN reģistrētam tirgotājam citā ES dalībvalstī, ar dažiem izņēmumiem tiks uzskatīta par piegādi Kopienas ietvaros. PVN reģistrētais tirgotājs var noteikt nulles likmi preču piegādei klientam citā ES dalībvalstī, ja:

- klients ir reģistrēts PVN maksātājs citā ES dalībvalstī,
- klienta PVN reģistrācijas numurs ir atrodams un glabājas piegādātāja dokumentos
- piegādātājam uz rēķina jānorāda "nulles likmes piegāde Kopienas ietvaros"
- preces tiek nosūtītas vai transportētas uz šo otru ES dalībvalsti
- piegādātājam uz tirdzniecības rēķina jānorāda sava klienta VAT reģistrācijas numurs

Piemēri:

Situācija NR. 1:

Darījums Kopienas ietvaros starp divām ar nodokli apliekamām personām

Austrija	Beļģija
Ražotājs A piegādā preces mazumtirgotājam B Beļģijā	Mazumtirgotājs B Beļģijā pērk preces no ražotāja A Austrijā
A piegādā preces B Preču transportēšana $A \Rightarrow B$	

Taksācijas vieta ir Austrija, kur tiek uzsākta transportēšana.

Piegāde Kopienas ietvaros ir atbrīvota (nulle likme) no PVN.

Uz rēķina, kuru izsniedz A, jānorāda gan A gan B PVN identifikācijas numurs (PVN identifikācijas numura pārbaude).

Uz rēķina, kuru izsniedz A, jānorāda gan A gan B PVN identifikācijas numurs (ražotājs un mazumtirgotājs).

B veic preču iegādi Kopienas ietvaros. Ja B izmanto preces tādai darbībai, kas sniedz tam tiesības uz atskaitījumiem, tad par iegādi maksājama PVN var tikt atskaitīts no tās pašas peļņas, par kuru ir uzrādīts PVN.

Situācija NR. 2:

Piegādes Kopienas ietvaros; transportēšanu veic pircējs un tā notiek starp divām ar nodokli apliekamām personām

Austrija	Beļģija
Ražotājs piegādā preces mazumtirgotājam B Beļģijā.	Mazumtirgotājs B Beļģijā iegādājas preces no ražotāja A Austrijā.
Preču transportu veic B, vai arī B uzdevumā to veic kāda trešā persona Preču transports $A \Rightarrow B$	

Taksācijas vieta ir Austrija, kur tiek uzsākta transportēšana.

Piegāde Kopienas ietvaros ir atbrīvota (nulle likme) no PVN.

(Šī situācija neatšķiras no iepriekšējās.) Definīcija preču iegādei Kopienas ietvaros neizslēdz situāciju, kad preču transportu veic klients vai arī tas tiek darīts viņa uzdevumā.

Situācija NR. 3:

Darījumi Kopienas ietvaros starp trijām ar nodokli apliekamām personām

(Divi vienkārši darījumi Kopienas ietvaros)

Austrija	Beļģija	Dānija
A Austrijā Izejmateriāli	Ražotājs B Beļģijā pērk izejmateriālus no A Austrijā un pārdod savu produkciju mazumtirgotājam D Dānijā	D Dānijā Mazumtirgotājs
Preču transports A ⇒ B ⇒ D		

Ražotājam B jāpārbauda vai mazumtirgotājam Dānijā ir jāmaksā PVN. (Jāpārbauda PVN identifikācijas numurs). B pārdod ar PVN neapliktas preces Dānijas mazumtirgotājam un nosūta deklarāciju attiecīgajām Beļģijas institūcijām. Ražotājam B jāpierāda, ka preces patiešām ir atstājušas Beļģijas teritoriju.

Ražotājs B no A iegādājas ar PVN neapliktus izejmateriālus. Viņam jādeklarē un jāatskaita PVN pēc Beļģijā noteiktās likmes.

Ja netiek ievēroti iepriekš minētie noteikumi Kopienas ietvaros notiekošajām piegādēm (piemēram: ja klients neuzrāda PVN reģistrācijas numuru), tad piegādātājam jāmaksā PVN tādā apjomā, kā tas noteikts viņa valstī.

Preču pārdošana, kas notiek starp reģistrētiem tirgotājiem un neregistrētām personām citās dalībvalstīs, tiek aplikti ar PVN tādā apjomā, kāds noteikts tirgotāja valstī. Tomēr pastāv vairāki izņēmumi.

PASŪTĪJUMI PA PASTU UN PĀRDOŠANA NO ATTĀLUMA

Vienotajā tirgū pārdošana no attāluma notiek tad, kad piegādātājs no vienas ES dalībvalsts pārdod preces kādai personai citā ES dalībvalstī, kura nav reģistrēta kā PVN maksātāja, un piegādātājs ir atbildīgs par preču piegādi. Tas ietver pasūtījumus pa pastu un tele-pārdošanu, kā arī jebkāda cita veida pārdošanu, kad preces tiek transportētas klientam citā dalībvalstī.

Piegādātājs A, kurš atrodas dalībvalstī A, un kurš veic pārdošanu no attāluma klientiem citās ES dalībvalstīs, kuri nav reģistrēti kā PVN maksātāji, par šo darījumu maksā A dalībvalstī noteikto PVN, tik ilgi kamēr tirdzniecības vērtība sasniedz to sliekšni, kas ir spēkā šajā otrā ES dalībvalstī (skat. tabulu). Ja piegādātāja tirdzniecības vērtība pārsniedz vai gatavojas pārsniegt šo sliekšni citā ES dalībvalstī, tad piegādātājam ir jāreģistrējas šajā ES dalībvalstī un jāveic PVN maksājumi pēc likmes, kas noteiktas šajā valstī.

Ja šis noteiktais sliekšnis netiek pārsniegts, piegādātājam ir iespēja veikt PVN maksājumus tajā ES dalībvalstī, ar kuru norisinās pārdošana no attāluma, un uz kuru tiek nosūtītas preces.

Izņēmums:

Jebkuram piegādātājam, kurš veic akcīzes (*excisable goods*) preču pārdošanu no attāluma uz kādu citu dalībvalsti, jāreģistrējas šajā dalībvalstī, jo akcīzes preču pārdošana no attāluma vienmēr tiks aplikta ar PVN tajā dalībvalstī, no kuras preces tiek nosūtītas.

Piemērs pārdošanai no attāluma:

Austrija	Beļģija
Mazumtirgotājs A Austrijā pārdod preces privātpersonai B Beļģijā	Privātpersona A Beļģijā pērk preces no Austrijas mazumtirgotāja A
A uzdevumā preces tiek nogādātas B	
Preču transports A	

Preces nosūtīšanu vai transportu privātpersonai citā dalībvalstī veic piegādātājs: ja PVN būtu jāmaksā dalībvalstī, kurā preces tiek pirktas, tad tās tiktu iegādātas caur kompānijām, kuras nodarbojas ar pārdošanu pa pastu vai arī ar tele-iegādāšanu palīdzību tajā dalībvalstī, kurā ir noteiktas viszemākās likmes.

Izņēmums pamata likumam attiecībā uz preču piegādes vietu (piegādes vieta ir vieta no kurienes tiek uzsākta preču transportēšana vai nosūtīšana) nosaka, ka gadījumos, kad tiek veikta pārdošana no attāluma, par piegādes vietu ir uzskatāma tā vieta, kur nosūtīšanas vai transportēšanas galarezultātā nonāk preces. Šis likums (izņemot tirdzniecību zem noteiktā sliekšņa) ir pielietojams pārdošanai no attāluma privātpersonām (ar nodokli neapliktām personām), zemniekiem, uz kuriem attiecas fiksētu likmju shēma, ar nodokli apliktām personām, kurām nav tiesību uz atskaitījumiem un ar nodokli neapliekamām personām.

Šo kategoriju pircēji, izņemot privātpersonas, var izvēlēties parastos likumus, kādi ir spēkā iegādei Kopienas ietvaros. Var arī gadīties, ka šie parastie likumi kļūst obligāti, konkrēti tas var notikt gadījumos, kad pirkumu Kopienas ietvaros vērtība attiecīgajā kalendārā gadā pārsniedz šo katras dalībvalsts noteikto sliekšni, kas nevar būt zemāks par 10 000 Euro.

Nosacījumi, kas regulē pārdošanu no attāluma, paredz izņēmumu, kas nosaka, ka, ja tekošajā gadā ar nodokli apliekamās personas veiktā kopīgā pārdošanas no attāluma vērtība uz šo pašu dalībvalsti nepārsniedz 100.000 sliekšni, tad uzskata, ka piegāde ir notikusi tajā dalībvalstī, no kuras tiek veikta preču nosūtīšana vai transports. Dalībvalstis var samazināt šo sliekšni līdz 35 000. Šo likumu sarežģīt nosacījums, ka ar nodokli apliekamā persona, kura veic pārdošanu no attāluma, var izvēlēties tikt apliktai ar nodokli tajā dalībvalstī, kur galarezultātā nonāk nosūtītās vai transportējamās preces.

Īpašās shēmas pārdošanai no attāluma pielietošanas sliekšņi (tabula)

Dalībvalsts	Īpašās shēmas pārdošanai no attāluma pielietošanas sliekšņi	Atbrīvojumi mazajiem uzņēmumiem
Beļģija	35 000 € 1 500 000 BEF	5 000 € 225 000 BEF
Dānija	35 000 € 280 000 DKK	2 400 € 20 000 DKK
Vācija	100 000 € 200 000 DM	12 255 € 25 000 DM
Grieķija	35 000 € 8 200 000 GRD	6 000 € vai 2 000 € 1 800 000 GRD vai 600 000 GRD
Spānija	35 000 € 4 500 000 PTE	-
Francija	100 000 € 700 000 FRF	10 000 € 70 000 FRF
Īrija	35 000 € 29 000 IEP	50 000 € 40 000 IEP
Itālija	35 000 € 54 000 000 ITL	-
Luksemburga	100 000 € 4 200 000 LUF	10 000 € 400 000 LUF
Nīderlande	100 000 € 230 000 NLG	-
Austrija	100 000 € 1 400 000 ATS	22 400 € 300 000 ATS
Portugāle	36 900 € 6 300 000 ESP	10 215 € vai 12 770 € 2 000 000 ESP vai 2 500 000 ESP
Somija	35 000 € 200 000 FIM	10 000 € 50 000 FIM
Zviedrija	35 000 € 320 000 SEK	-
Apvienotā Karaliste	100 000 € 62 000 GBP	65 500 € 48 000 GBP

PVN atmaksa ārvalstu uzņēmumiem

Ja uzņēmums ir reģistrēts kā PVN maksātājs Eiropas Savienības dalībvalstī, un jūs iegādājaties preces vai pakalpojumus citā ES dalībvalstī, var gadīties, ka PVN jums ir jāmaksā šajā valstī. Tas var notikt gadījumā, ja jūs piedalāties tirdzniecības gadatirgū citā dalībvalstī.

Jūs nevarat saņemt atpakaļ PVN, kas ir nomaksāts citā dalībvalstī kā iemaksātais nodoklis (*input tax*) jūsu PVN atmaksai, tomēr jums var izdoties to pieprasīt atpakaļ.

PVN atlaides var saņemt tikai uzņēmumi, jo tie ir vienīgie, kam ir tiesības uz iemaksātā nodokļa atskaitījumiem. Šajā gadījumā jāievēro obligāts priekšnoteikums, ka preces vai pakalpojumi ir iegādāti kandidātam piederošajam uzņēmumam no kādas citas kompānijas.

Astotā Padomes direktīva paredz detalizētus nosacījumus:

Šī direktīva attiecas uz ar nodokli apliekamu personu, ja laika posmā, kas nav īsāks par trim mēnešiem vai nepārsniedz vienu kalendāro gadu, vai arī laika posmā, kas īsāks par trim mēnešiem, ja šis periods ir atlikušie kalendārā gada mēneši, šai ar nodokli apliekamajai personai:

- šajā valstī nav bijusi:
 - ne ekonomiskās darbības bāze, ne arī kāds nodibināts uzņēmums, no kura ir iespējams ietekmēt biznesa darījumus;
 - ne arī tās juridiskā adrese vai pastāvīgā dzīves vieta;
- šajā valstī nav piegādājusi ne preces ne pakalpojumus, izņemot:
 - transporta pakalpojumus un transporta palīgpakalpojumus;
 - pakalpojumus gadījumos, kad nodokļus maksā persona, kam šie pakalpojumi tiek piegādāti .

Dalībvalstīm ir jāatlīdzina ar nodokli apliekamajām personām:

- PVN, kas iekasēts par šai ar nodokli apliekamajai personai piegādātajiem pakalpojumiem vai kustamo īpašumu, ja šis valsts teritorijā šo piegādi veic citas ar nodokli apliekamas personas;
- PVN, kas iekasēts par preču importēšanu valstī, ja vien šīs preces ir nepieciešamas biznesa darbībai, vai par ar nodokli apliktajiem klientam piegādātajiem pakalpojumiem.

PVN identifikācijas numurs

Privātpersonām uz izcelsmi balstīta taksācija joprojām saglabājas kā parastās PVN maksājumu sistēmas pamatprincips, savukārt, tirdzniecībai, kas norisinās starp biznesiem dalībvalstīs, šis pamatprincips ir galamērķa valsts princips. Viens no nosacījumiem beznodokļu piegādēm Kopienas ietvaros ir PVN identifikācijas numurs.

PVN identifikācijas numura mērķis ir nodrošināt, lai pareizi tiktu pielietoti PVN nosacījumi attiecībā uz Eiropas Savienības ietvaros transportētajām un piegādātajām precēm. Piegādātāja PVN identifikācijas numuram jābūt norādītam uz visiem rēķiniem, savukārt, ienākumu inspekcijas institūcijas ir atbildīgas par to, lai šie PVN numuri tiktu piešķirti.

Eksportējot preces vai pakalpojumus uz citu ES dalībvalsti, eksportētāji tiks atbrīvoti no nodokļa tikai tad, ja pircējs varēs norādīt savu PVN identifikācijas numuru.

PVN identifikācija numurs dalībvalstīs

Dalībvalsts		PVN identifikācijas numurs
Beļģija	BE	Le numéro d'identification à la taxe sur la valeur ajoutée BTW – identificatienummer
Dānija	DK	Momsregistreringsnummer
Vācija	DE	Umsatzsteuer – Identifikationsnummer
Grieķija	EL	Arithmos Forologikou Mitroou FPA
Spānija	ES	El número de identificación a efectos del Impuesto sobre el Valor Anadido
Francija	FR	Le numéro d'identification à la taxe sur la valeur ajoutée
Irija	IE	Value added tax identification no.
Itālija	IT	Il numero di registrazione IVA
Luksemburga	LU	Le numéro d'identification à la taxe sur la valeur ajoutée
Nīderlande	NL	BTW – identificatienummer
Austrija	AT	Umsatzsteuer – Identifikationsnummer
Portugāle	PT	o número de identificacao para efeitos do imposto sobre o valor acrescentado
Somija	FI	arvonlisaverorekisterointinnumero Mervärdesskatteregisteringsnummer (momsregistreringsnummer)
Zviedrija	SE	Mervärdesskatteregisteringsnummer (momsregistreringsnummer)
Apvienotā Karaliste	GB	Value added tax identification no.

TIEŠIE NODOKĻI

Netiešo nodokļu gadījumā ir nepieciešama zināmas pakāpes saskaņošana, jo šie nodokļi ietekmē brīvo preču kustību un brīvību piegādāt pakalpojumus. Tiešo nodokļu gadījumā situācija ir citāda, un EK Līgums neprasa īpašu saskaņošanu.

Dažus tiešās taksācijas aspektus faktiski nav nepieciešams saskaņot vai koordinēt nemaz, un, saskaņā ar svarīguma principu (*the principle of subsidiarity*), tie paliek katras dalībvalsts ziņā.

Šī iemesla dēļ ir grūti saprast, kādēļ korporatīvie nodokļi, kuri visnotaļ postoši ietekmē konkurenci, vēl joprojām nav ietverti Līguma nosacījumos. Tiešo nodokļu, tajā skaitā arī korporatīvā nodokļa, saskaņošanas juridiskā bāze ir ļoti vāja. Līguma 94. pants, kurš nosaka līdzekļus, kuri pielietojami attiecībā uz iekšējā tirgus izveidošanu un darbību, ir viens no nedaudzajiem pieejamajiem avotiem. No šī panta izrietošie juridiskie un administratīvie nosacījumi tomēr tiek pakļauti vienprātības principam. Uz šo jautājumu attiecas arī 293. pants, kurš nosaka, ka dalībvalstīm jāuzsāk savā starpā sarunas ar mērķi atcelt dubulto aplikšanu ar nodokli Kopienas teritorijā. Tādējādi liela daļa nosacījumu, kurus patiešām vajadzētu steidzīgi pieņemt, izrādās atrodas ārpus Kopienas likumdošanas ietvariem. Tā vietā ir izveidots kompakts divpusējo taksācijas līgumu tīkls. Šie līgumi attiecas gan uz dalībvalstīm, gan arī uz trešajām valstīm, un tie aptver pāri robežai plūstošo ienākumu aplikšanu ar nodokli.

Korporatīvā taksācija

Atšķirības, kādas vērojamas starp dalībvalstīm aplikot ar nodokli var manāmi ietekmēt uzņēmumu lēmumu izdarīt investīcijas kā arī traucēt konkurenci.

Debates par korporatīvo taksāciju Eiropas Savienībā ir vērstas uz to, lai samazinātu pāri robežām plūstošo ienākumu dubultu aplikšanu ar nodokli un saskaņotu trīs korporatīvā nodokļa komponentus: likmes, bāzi nodokļa lieluma noteikšanai un administratīvo nodokļu iekasēšanas sistēmu.

Eiropas parlaments uzsver, ka galvenajam principam šajā jomā jābūt šādam: katram uzņēmumam ir godīgi jānomaksā sava nodokļu daļa, tādējādi apliecinot savu

pienākumu un devumu sabiedrības labā. Galvenā prioritāte šajā jomā ir vienotu definīciju izstrādāšana tādiem pamata terminiem kā nodokļu bāze, peļņa, zaudējumi, ar nodokli apliekamais ienākums, norakstīšanas likumi, pārskaitījumi rezervēs, u.t.t. Faktiski ir nepieciešama dalībvalstu korporatīvo (*corporation*) nodokļu sistēmu pamatelementu saskaņošana.

Korporatīvo nodokļu jomā, visnotaļ svarīga nozīme ir tiem pastāvošajiem likumiem, kuri nosaka dubultās aplikšanas ar nodokļiem samazināšanu vai ierobežošanu. Tradicionālā sistēma, kas nosaka vienotu uzņēmuma peļņas aplikšanu ar nodokli un nodokļus starp akcionāriem sadalītajai peļņai, ir visai plaši izplatīta Beļģijā, Dānijā, Nīderlandē un Zviedrijā. Sistēma, kas nosaka daļu korporatīvā nodokļa, kas maksājams par peļņas sadali proporcionāli akcionāru ienākuma nodoklim, tiek pielietota Apvienotajā Karalistē, Īrijā, Portugālē un Spānijā. Atšķirībā no Vācijas, kur darbojas dalīta nodokļu likme, Itālija, Somija un Francija izmanto pilnas atskaitāmības sistēmu akcionāriem.

EIROPAS VALŪTAS SAVIENĪBA

Divdesmitā gadsimta beigās Eiropas Valūtas savienība un globālā nacionālo valstu integrācija lika Eiropai saskarties ar jaunām sociāla, politiska un ekonomiska rakstura pārmaiņām. Euro ieviešana 1999. gadā iezīmēja jaunu integrācijas līmeni Eiropā, kas jau tagad būtiski ietekmē ekonomiku un turpinās to darīt arī nākotnē. Divdesmit pirmais gadsimts, kam līdzī nāk jaunas tehnoloģijas, iezīmēs elektronisko un virtuālo tīklu ēru, kad vienota globalizācijas procesa attīstība novedīs pie jaunas kapitāla tirgus struktūras izveidošanās.

Eiropas iedzīvotāju skaits sasniedz 300 miljonus, un tas ir vairāk nekā ASV (ap 270 miljoni) un divreiz vairāk nekā Japānā. Kopumā 1999. gadā valsts iekšzemes kopprodukts (*GDP*) Eiropā tika lēsts \$7 triljoni, un tas ir mazāks nekā ASV - \$9 triljoni. Iekšzemes kopproduktam atrodies zemākā līmenī bet iedzīvotāju skaitam augstākā, vidējais iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju Eiropā bija gandrīz par ceturto daļu zemāks nekā ASV - \$24.000 uz vienu iedzīvotāju, salīdzinot ar \$33.000 ASV.

Eiropas Savienība patlaban veic pēdējo posmu ceļā uz Ekonomikas un Valūtas savienību. Trīs adu ilgais pārejas periods noslēgsies 2001. gada 31. decembrī. No 1. janvāra bankas izlaidīs tikai Euro banknotes un monētas. Dalībvalstīm nāksies darīt visu iespējamo, lai līdz laika posmam divas nedēļas pēc 1. janvāra nodrošināto lielāko daļu skaidras naudas darījumu veikšanu Euro. Līdz 2002. gada martam, savukārt, ir jāpabeidz nacionālo banknošu un monētu izņemšana no apgrozības.

Biznesu vienmēr ietekmē plašas ekonomiska rakstura izmaiņas. Procentu likmes, inflācija un valdības izdevumi atrodas ārpus to kontroles, tomēr šie faktori spēcīgi ietekmē šo biznesu plānus un konkurētspēju. Euro ieviešanas rezultātā biznesiem, kuri tirgojas ar citām valstīm, kuras pievienojušās vienotai valūtai, vairāk nenāksies saskarties ar valūtas maiņas izraisīto cenu pieaugumu un krišanu. Vienota valūta nozīmē arī vienotu monetāro politiku, citiem vārdiem sakot, vienotu procentu likmi. Biznesiem visā Eiropā ir svarīgi saprast, ka Eiropas valūtas savienība nozīmē izmaiņas konkurences vidē. Tā ietekmē ne tikai Euro zonā dislocētos biznesus, bet

arī tos, kas atrodas valstīs, kuras, kā piemēram, Lielbritānija, nav pievienojušās vienotajai valūtai.

Eiro zonā jāievēro trīs svarīgi faktori:

- Zemākas darījumu izmaksas
- Valūtas maiņas kursa stabilitāte
- Caurspīdība atšķirībās starp cenām

Ko šis izmaiņas nozīmēs MVU?

- Pieaug konkurence, kas sniedzas pāri robežām

Ja Eiropas valūtas savienība tirdzniecību pāri robežām padara manāmi vieglāku, tad biznesi valstīs, kuras pievienojušās vienotas valūtas zonai, saskaras ar ārvalstu firmu konkurenci. Tomēr tajā pašā laikā biznesiem pastāv iespējas darbībai ārzemēs. Biznesiem, kuri atrodas ārpus Euro zonas esošajās valstīs, un kuri vēlas veikt eksportu uz Eiropas valūtas savienības teritorijā esošajām valstīm, nākas konkurēt ar firmām, kuras atrodas vienotas valūtas zonā, un kuras kā pircēji izmanto vienu un to pašu valūtu.

- Apvienošanās pāri robežām un citi kopuzņēmumi

Aizvien pieaugošā konkurence aizvien palielina nepieciešamību veidot kontaktus ar citiem biznesiem. Vienotas valūtas izmantošana padara šo procesu vienkāršāku.

- Marketinga pāri robežām un cenu veidošana

Visas preces Eiropas valūtas savienībā tiek noteiktas vienās un tajās pašās naudas vienībās, vienā vērtībā. Tas apgrūtina pārdošanu dažādās valstīs par atšķirīgām cenām. Cenu atšķirības Euro skaidri atšķiras no agrākajās nacionālo valstu valūtās noteiktajām. Tādēļ ir nepieciešams pārveidot un lokalizēt ražojumus un produkcijas cenu stratēģiju, kā arī cenu veidošanas stratēģiju dažādos tirgos.

- Izplatīšana un pirkšana

Vienota valūta atvieglo alternatīvas vienošanās un samazina izmaksas. Nav nepieciešams izvēlēties izplatīšanas centrus un piegādātājus, ar kuru palīdzību

sabalansēt atšķirīgo valūtu plūsmu. Tās aizstājot ar Eiro, biznesi tiks pasargāti no riskiem valūtas maiņas gadījumā.

- Finansējuma meklēšana

Vienotas valūtas ieviešana nozīmē kapitālu meklējošajām firmām pieejamo iespēju paplašināšanu. Obligāciju un akciju tirgiem Eiro ir potenciāls kļūt par krietni pievilcīgākiem nekā iepriekšējie tirgi.

- Investīcijas

Gan mājās gan ārvalstīs lēmumu pieņemšanu par investīcijām ietekmē daudzi un dažādi faktori. Šos lēmumus ietekmē arī vienota valūta un izmaiņas konkurences jomā.

Visumā var apalvot, ka daudziem biznesiem nāksies saskarties ar jaunām iespējām un draudiem. Tas attiecas ne tikai uz tām valstīm vien, kuras iestājušās Eiropas valūtas savienībā, tomēr tieši šajās valstīs tas ir redzams visspilgtāk.

Tā kā jaunajai valūtai paredzamas tālejošas sekas, augstākā līmeņa vadībai nāksies nodarboties ar tādiem jautājumiem kā konversijas tehniskie un organizatoriskie aspekti un izmaiņas konkurences situācijā. Ar vienotas valūtas ieviešanu saistītos pienākumus, protams, var nodot padotajiem, tomēr nepārtraukti jāuzrauga procesa norise. Stingri noteikta atbildības sadale un mērķi, ieviešot Eiro, ir īpaši svarīgi šādu iemeslu dēļ:

- Eiro ieviešana skars jebkuru uzņēmuma darbībā jomu
- Eiro konversijas projekts norisināsies līdz 2002. gada 28. februārim, kad tiks pabeigta dubultās valūtas fāze
- Sagatavošanās Eiro ir tests, lai pārbaudītu, kā uzņēmums spēj risināt problēmas sadarbības ietvaros ar klientiem un investoriem, un kā tas reaģē saskaroties ar konkurenci.
- Daudzi uzņēmumi izmanto valūtas konversiju kā iespēju no jauna izvērtēt savu pozīciju un pārdomāt savus mērķus.

Lai pēc iespējas mazinātu kaitējumu MVU darbībai, Eiro vajadzēja ieviest ne vēlāk kā 2001. gada 31. decembrī. Eiro ir vienīgais veids, kā garantēt pakalpojumu nepārtrauktību piegādātājiem un klientiem.

Lai veiksmīgi un gludi pārietu uz jauno valūtu, ir nepieciešama savlaicīga sagatavošanās. Tādēļ būs nepieciešams veikt virkni pasākumu, kas ietver atbilstošu apmācību un iepazīšanos ar jaunajām banknotēm un monētām. Piemēram, īpaša apmācība un informācijas nodrošināšana būs nepieciešama cilvēkiem, kuri strādās ar skaidru naudu. Veiksmīgu pāreju uz Eiro veicinās arī apstākļi, ja jūsu darbinieki būs savlaicīgi informēti.

Reizē ar vienotas valūtas ieviešanu, mēs varam gaidīt, ka notiks turpmāka ekonomiskā integrācija Eiropas savienību veidojošo valstu starpā. Izzudīs viens no pēdējiem šķēršļiem brīvai preču un pakalpojumu kustībai, tas ir, vietējās valūtas un iespēja katrai valstij aizsargāt savu tirgu ar monetārās un fiskālās politikas palīdzību. Uzņēmumiem kas darbojas Eiropas Savienības robežās, nebūs jāuztraucas par ar valūtas maiņu saistītajām problēmām. Iepirkšanas un pārdošanas cenas tiks izteiktas Eiro. Tas neapšaubāmi veicinās lielākās daļas uzņēmumu, it īpaši MVU, komerciālo un finanšu vadības uzlabošanu. Tieši MVU lielā mērā trūkst pietiekoša finansiālā cilvēku un tehnisko resursu, lai veiksmīgi darbotos vidē, kas sola pārmaiņas un jaunas iespējas.